

zófus, egyházi szónok, költő és pedagógus is. 1805-től 1810-ig a híres sárospataki főiskola tanára. Tőle származik az 1810. évi matematikai tanterv. Rövid tanári működés után meggyőződik arról, hogy a mennyiségtani oktatás megváltoztatása kívánatos. „Szükségesnek tartom, — mondja 1806 július 14-én kelt észrevételeiben, — hogy a kezem alá jövendő Iffjak a Mathesis Elementumban úgy készíttessenek, a mint ezen tudománynak szorossan egybe fűzött rendje és természete kívánnya: mely szerint a kik a Mathesis elemantumit tanítták, annak tanításában presso pede úgy mennyenek elő, hogy semmit se anticipáljanak, annak el mulasztásával, a mit elébb kellett volna tanítani és fundamentumul vetni. Következőleg Hasznosabbnak ítélem, hogy inkább a Mathesisnek valami felsőbb része maradjon el; de a mennyire mennek. arról számot is tudjanak adni, hogy gyökeresen tanulták; p. o. a sublimior geometria v. calculus ha ki maradnak is, tsak hogy az elsőbbekkel készen legyenek, könnyű leszen a fundamentumra építeni.“ Azaz: kevesebb matematikát akar Sipos taníttatni, de azt alaposan. Tanterve egészen modern, tagozott tanterv. Az alsó fokon tanított elemek a felsőn — elmélyített formában — lehetőleg megismétlődnek. A kiszemelt anyag majdnem azonos a XIX. század magyar gimnáziumának anyagával s egyenlő mértékben veszi szemügyre a klasszikus és a modern kultúra művelődési területeit.

Kazinczyhoz meleg barátság fűzte Sipost, amint levelezésükből megállapítható. Hogy Kazinczy mennyire becsülte barátját, az egy Rummyhoz írt (1811-ből datált) leveléből tűnik ki: „Sipos ist Genie und Mathematiker, Kantianer, und Poet, Philosoph und Theolog...“

Már külföldi tanulmányai alatt feltűnt tehetsége, mire a frankfurti tudós társaság adjunktusává választotta. A Teleki grófok családjában viselt nevelői állást, tanított Szászvárosban, Sárospatakon, végül pedig Tordoson volt a református egyház lelképásztora egészen 1816-ban bekövetkezett haláláig.

Szerzőnk minden elismerést megérdemlő alapossággal és a legapróbb részletekre is kiterjedő figyelemmel kutatta fel a Siposra vonatkozó adatokat. Munkája méltó módon tükrözi egy mély és eddig alig ismert magyar lélek sokoldalúságát, egyszersmind pedig értékes gyarapodását jelenti tudományos értékesíródalomunknak.

T. G.

Az. Orsz. Magy. Képzőművészeti Főiskola Évkönyve 1932/33-ra. Szerkesztette dr. Ferenczy József. Budapest, 1933. (N. 8-r., 151 lap.)

A Képzőművészeti Főiskola díszes és művészi megjelenésű évkönyve, melyet a Főiskola főtitkára az 1932/33. évről szerkesztett, ennek a kiváló s külföldön is már évtizedekkel ezelőtt jeles főiskola hírére jutott intézménynek voltaképpen nemcsak legutóbbi működési évéről számol be, hanem a Főiskola 62 évre terjedő élete során elért eredményeinek összefoglaló képét adja.

Ezt a célt szolgálja bevezető cikke, mely a Főiskola alapításának és fejlődésének főbb mozzanatait adja elő tömören megírt közleményben s magában foglalja az intézmény múltjának minden fontos mozzanatát. Művészi

oktatásunknak s ezen keresztül felsőbb kultúránknak egy nevezetes fejezete ez, melynek adatai messzetekintően nemzeti művelődéstörténelmünk lapjaira valók. A fönlemlített célt szolgálja a Főiskola 1932/33. évi történetének eseményeit és adatait előadó, vagyis a jelenlegi állapot sokoldalú és részletes képét megrajzoló lapokon kívül a Főiskola tanári és oktatószemélyzetének, mintegy 140 művésznak és tudósnak (köztük az utóbbi félszázad legragyogóbb művészi neveinek) 1871-től 1933-ig személyi adatok kíséretében egybeállított táblázata, továbbá a Képzőművészeti Főiskola volt növendékeinek bétürendes névsora különféle adatokkal s annak megjelölésével, hogy közülök kik és mikor szereztek rajztanári oklevelet is. Ez a hatalmas tábor, körülbelül 4500 művészi képzésű magyar ifjúnak és leánynak, köztük ma már sok nagyhírű művésznek és körülbelül 3000 okleveles rajztanárnak névsora fényes bizonyíték művészeti kultúránk jelentősége mellett, melyet európai viszonylatban is nagyra nevezhetünk s mely a hazánkat megcsónkító szomszéd népek fölött szerzett és büszkén vallott kultúrfőlényünknek nem csekély biztosítéka.

Gy. A.

Gyula Kornis: Die Entwicklung der ungarischen Kultur. Berlin und Leipzig. W. de Gruyter & Co. 1933. 24 lap.

Nyelvünk elszigeteltsége miatt a nagyvilág, sajnos, rendszerint csak akkor vesz rólunk tudomást, ha valamely világnyelven szólunk hozzá. Ezért kell osztatlan örömmel fogadni minden beszédet vagy írást, amely e hazafias felvilágosító munkának szolgálatába szegődik. (Mellesleg: ez figyelmeztet egyúttal nyomatékosan arra, hogy nekünk ma a klasszikus nyelvek mellett az eddiginél nagyobb súlyt kellene vetni az élő nyelvek tanítására és tanulására, nem pedig megfordítva.)

Kornis Gyulának már eddig két nagy munkája jelent meg német kiadásban is: *Ungarische Kulturideale 1777—1848* (1930, XXVIII + 609 l.) és *Ungarns Unterrichtswesen seit dem Weltkriege* (1930, XI + 259 l.), ez utóbbi angol nyelven is, továbbá több kisebb tanulmánya német, francia, illetőleg angol nyelven; útban van *Az államférfi* angol kiadása is. Ezekhez csatlakozik most a címbeli tanulmány, „A magyar közművelődés fejlődéséről“, amely a berlini egyetem magyar intézetének *Ungarische Bibliothek* című sorozatában (szerk. Farkas Gyula) külön füzetként jelent meg. Ebben a szerző jól tagolt hat fejezetben széleskörű tárgyi ismereteinek bőségszarujából csak úgy öntja a történeti adatokat és közművelődési tényeket, megannyi megcáfollhatatlan bizonyítékot a magyarság értéke, létjogosultsága és igaza mellett. A külföldi olvasó elé állítja a magyar fajnak azokat a tulajdonságait, amelyeknek ezeréves fennállását és világtörténeti hivatását köszönheti: fejlett politikai érzékét, politikai és katonai szervezetét, a kereszténységnek befogadását, a nyugati kultúrával való szüntelen kapcsolatát. Majd végigvezeti a közművelődés különböző területein: nyelv, irodalom és költészet, tudomány, oktatásügy és művészet, mindenütt híven utalva a magyar géniusznak marandó és európai szintáján is jelentős alkotásaira. Ennek során a szerző egy